

28.9.2022

Espoon kaupungin asiantuntijalausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle: Hallituksen esitykseksi eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Valmistelijat:

Tanja Hämäläinen, Paula Kuusisto-Hjort, Mirva Talusen, Ari Turula, Aleksi Kare

Lisätiedot:

Paula Kuusisto-Hjort, paula.kuusisto-hjort@espoo.fi

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Espoon kaupungilta lausuntoa asiasta Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 76/2022 vp). Lausuntoa toivottiin ekologisen kompensaation teemasta. Lyhyestä lausuntoajasta johtuen Espoon kaupunki ei voi kuitenkaan antaa asiasta täysin kattavaa asiantuntijalausuntoa.

Lakiin esitetty vapaaehtoinen kompensaatio on Espoon kaupungin näkökulmasta käyttökelpoinen työkalu luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. On kuitenkin tärkeää muistaa, että ensisijaista maankäytön suunnittelussa ja luonnonhoidossa on lieventämishierarkian muiden askelten hyödyntäminen, ja kompensaatio on vasta viimeinen keino hyvittää luonnolle aiheutuvia haittoja. On tärkeää, että lailla määritellään, mitä kompensaatiolla tarkoitetaan. Hyvitysalueen rajauksen edellytyksissä (106 §) tulee säätää myös suhteesta kaavoitukseen ja lakiehdotukseen pitää lisätä Kuntaliitonkin aiemmin lausunnossaan edellyttämä kunnan kuuleminen liittyen hyvittämisalueiden osoittamiseen. Hyvitysalueen perustamisessa on tarpeen ottaa huomioon myös kaavatilanne. Lain perusteella ei saisi muodostua tilannetta, jossa ELY-keskuksen on pakko hyvittämisen kriteerien mukaisesti hyväksyä hyvitysalue ottamatta huomioon alueen merkitystä osana yhdyskuntarakennetta ja sen kehitystä.

Lain valmistelussa pyydetään huomioimaan seuraavia asioita:

Hyvittävät toimenpiteet ja suojeluhyvitys (101 § ja 102 §)

Hyvittävillä toimenpiteillä (101 §) tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla korvataan luontotyyppille tai eliölajin elinympäristölle aiheutuva heikennys vähintään täysimääräisesti mm. ennallistamisella ja suojeluhyvityksellä (102 §) tarkoitetaan uhanalaisen luontotyyppin luonnontilaltaan edustavan esiintymän pysyvää suojelua. Kyseisiin pykäliin jää epäselvyyksiä. Onko esimerkiksi suojelualueen perustaminen

28.9.2022

poissuljettu hyvitysalueilla, joilla voidaan tehdä myös ennallistamistoimia? Voidaanko suojelualueen perustaminen tulkita yhdeksi keinoksi tuottaa hyvitystä 101 §:n mukaisesti? Esimerkiksi Espoon Hepokorvenkallion asemakaavan kompensaatioselvityksessä on esitetty kompensatioksi virkistysalueen suojelua. Suojelualue olisi rakentamisen alle jäävää metsäaluetta laajempi ja luonnontilaisempi. Hyvitys syntyy vuosikymmenten kuluessa alueen luonnontilaistuessa vähitellen. Kyseessä ei kuitenkaan ole uhanalainen luontotyyppi.

Hyvittämisen kriteerit (103 §) edellyttävät tarkentamista

100 §:ssä esitetään, että korvaavuus voi olla joko heikennystä vastaavaa tai sen ylittävää. Viimeistään 103 §:ssä mainitussa Ympäristöministeriön asetuksessa on esitettävä, mitä tällä tarkoitetaan konkreettisesti. Erityisesti on syytä myös arvioida, miten yleiset luontoarvot tulee huomioida hyvityksen suunnittelussa. Lain säädöskohtaisten perustelujen mukaan hyvittämisen perustavoite on, että luonnonarvojen suojelutaso ei heikkenisi. Mitä tämä tarkoittaa yleisille luontoarvoille?

Kriteerien tarkentamisessa ja laskentasaäntöjen kehittämisessä on syytä huolehtia siitä, että niissä heijastuvat myös maankäytön suunnittelussa rakennettaville alueille tehdyt luonnon monimuotoisuutta tukevat ratkaisut kuten viheralueet ja viherkatot. Tämä on tärkeää, jotta lieventämishierarkian aiempien portaiden hyödyntäminen on mielekästä ja viherrakennetta pyritään luomaan mahdollisimman paljon myös rakennettaville alueille ja niiden lähiympäristöön.

Kuntien kuuleminen kompensatioprosessissa

Lakiehdotukseen pitää lisätä Kuntaliitonkin aiemmin lausunnossaan edellyttämä kunnan kuuleminen liittyen hyvittämisalueiden osoittamiseen. Hyvitysalueiden osoittaminen kunnan maankäytön kehittämistavoitteiden vastaisesti ei ole tarkoituksenmukaista ja voi johtaa yhdyskuntarakenteen kannalta kestäättömiin ratkaisuihin.

Maanomistaja voi tuottaa luonnonarvoja ilman, että hyvityksiä on suoraan sidottu mihinkään tiettyyn heikennykseen. Hyvityssuunnitelma tulee tiedoksi kunnalle, mutta on epäselvää, mikä on alueen status ennen kuin se on osoitettu päätöksellä jonkin tietyn alueen hyvittämiseen (106 §)? Tuleeko nämä alueet esimerkiksi huomioida kaavoituksessa? Kunnan kuuleminen on tästäkin näkökulmasta ehdottoman tärkeää.

Lausuntopyyntö

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Espoon kaupunkia antamaan lausunnon 28.9.2022 mennessä.

28.9.2022

Espoon kaupunki
Y-tunnus 0101263-6